

Dienst van woord en gebed

in de Amersfoortse Zwaan

op Goede Vrijdag
15 april 2022

Welkom in deze viering op Goede Vrijdag, welkom in deze kerk.
Iedereen is welkom, iedereen is hier gast, het is het huis van God.

We gedenken deze dag het verraad, het lijden, het sterven van Jezus.
En met Hem mee alle mensen die lijden. Dat deze Vrijdag desondanks
'goed' genoemd wordt kan alleen begrepen worden door mensen die
ook Pasen vieren. Want hoezeer alles lijkt dood te lopen en op te
houden op deze dag, het verhaal van Christus gaat door, via Pasen tot
op de dag van vandaag.

In Bachs Matthäus- en Johannespassion vertellen zangers in
verschillende rollen het verhaal. Een is Jezus, de ander Pilatus, Judas
en Petrus. Zo lezen wij het Johannesevangelie nu ook in rollen.
En 'allen' hebben de rol van 'het volk', de omstanders. Dat is geen
gemakkelijke rol, je moet dingen zeggen die je liever niet zou zeggen.
Maar eerlijk je rol op je nemen verdiept het verhaal enorm. Het verhaal
gaat niet buiten ons om.

Tijdens het verhaal worden een aantal kruiswegstaties van Sjef
Hutschemakers (1931-2017) getoond. Hij schilderde ze voor de kerk van
Sint Pieter Beneden in Maastricht. Opvallend genoeg volgde hij niet de
gebruikelijke thema's, maar gaf er de voorkeur aan om zich aan de
Bijbeltekst te houden, zo is er bijvoorbeeld geen statie met Veronica met
de zweetdoek. Hij gebruikt zachte kleuren, vaak paarse tinten. Het
gezicht van Christus straalt zachtmoedigheid uit. De kunstenaar
accentueert dit doordat het licht van Jezus gelaat weerspiegelt op het
gelaat van degene die Hij ontmoet.

Deze viering begint om 15 uur, in Bijbelse tijdsrekening is dat het
negende uur, het moment dat Jezus stierf aan het kruis.

De viering begint in stilte.

gebed op de drempel

- v. Als er een weg is naar U toe
a. RICHT GIJ DAN ONZE VOETEN.
v. Als Hij die weg is, uw knecht Jezus,
a. LEER ONS DAN DEZE WEG TE GAAN!
v. Als er geen ander te verwachten is dan uw knecht Jezus,
die heel zijn ziel gegeven heeft,
als water uitgegoten, als een lam - geslacht,
als hij het leven is voor deze wereld,
a. GEEF GIJ ONS DAN DE KRACHT OM HEM TE ZIJN!
v. En dat door ons en in ons, uw naam geheiligd worde
uw koninkrijk van vrede komen moge.
uw wil gedaan,
de hemel nieuw, de aarde nieuw!
a. OPEN DIE DEUR DIE NIEMAND SLUITEN KAN!
v. Gij, die de mensen liefhebt, open ons hart voor U!
a. AMEN.

lied 558

allen

1 Je - zus, om uw lij - den groot,
om uw le - ven en uw dood
die vol - bren - gen 't recht van God,
Ky - ri - e e - lei - son.

- allen** 6 Om het zwijgen, het geduld,
waarmee Gij de wet vervult,
als men vruchtloos zoekt naar schuld,
Kyrie eleison.
- vrouwen** 7 Om het woord van goddelijk recht
dat Gij tot uw rechters zegt,
– zelf hebt Ge uw geding beslecht, –
Kyrie eleison.
- mannen** 8. Om de doornen van uw kroon,
om de geseling en de hoon,
roepen wij, o Mensenzoon,
Kyrie eleison.
- koor** 9. Om uw kruis, Heer, bidden wij,
om de speerstoot in uw zij,
ga aan onze schuld voorbij,
Kyrie eleison.
- allen** 10 Heer, om uw vijf wonden rood,
om uw onverdiende dood,
smeken wij in onze nood,
Kyrie eleison.

t Jan Wit, naar Eugène Bersier 'Jésus, au nom saint et doux', m anoniem

DE PASSIE VAN ONZE HEER JEZUS CHRISTUS **volgens Johannes, hoofdstuk 17:24 - 19:30**

“Vader, die Gij mij hebt gegeven: Ik wil dat waar ik ben ook zij zijn, samen met mij, zodat zij mijn glorie aanschouwen die Gij mij gegeven hebt; want Gij hebt mij liefgehad voor de grondlegging der wereld. (...) Ik heb hun uw Naam leren kennen en zal hem bekend blijven maken opdat de liefde waarmee gij mij liefhad in hun midden mag zijn, ja, ikzelf in hun midden.”

Toen hij dat gezegd had vertrok Jezus met zijn leerlingen

naar de overkant van de beek Kidron.
Daar was een tuin waar hij binnenging, hijzelf en zijn leerlingen.
Ook Juda, die hem overleverde, kende die plaats,
want Jezus was daar vaak samengekomen met zijn leerlingen.
Welnu, Juda neemt de afdeling soldaten mee
en wat helpers van de hogepriesters en de farizeeërs
en komt daar aan met lantaarns en fakkels en wapens.
Jezus, die alles wist wat hem zou overkomen, kwam naar voren,
en hij zegt tegen hen: "Wie zoekt u?" Zij antwoordden hem:

allen: JEZUS VAN NAZARET!

Hij zegt tegen hen: "Ik ben het."
Ook Juda, die hem overleverde stond bij hen.
Zodra hij tegen hen zei: Ik ben het,
deinsden zij achteruit en vielen op de grond.
Maar nog eens vroeg hij hen: "Wie zoekt u?"
Zij antwoordden:

allen: JEZUS VAN NAZARET!

Jezus antwoordde: "Ik heb u toch gezegd: "ik ben het";
als u mij zoekt, laat dezen hier dan gaan."
Zo zou worden vervuld dat woord dat hij gesproken had:
Die gij mij gegeven hebt, van hen heb ik niemand verloren laten gaan.
Simon Petrus had een zwaard bij zich. Hij trok het
en trof de knecht van de hogepriester en sloeg hem het rechteroor af.
De naam van die knecht was Malchus.
Maar Jezus zei tegen Petrus: "Steek dat zwaard in de schede.
De beker die de Vader mij gegeven heeft, zou ik die niet drinken?"

koraal

*Dein Will gescheh, Herr Gott, zugleich
auf Erden wie im Himmelreich.
Gib uns Geduld in Leidenszeit,
Gehorsam sein in Lieb und Leid;
wehr und steur allem Fleisch und Blut,
das wider deinen Willen tut!*

*Uw wil geschiede, God, zowel
op aarde als in het hemelrijk.
Geef ons geduld in lijdenstijd,
gehoorzaamheid in lief en leed;
bestrijd en stuit alle vlees en bloed
dat tegen uw wil ingaat.*

De afdeling en de commandant en de helpers van de Judeeërs grepen Jezus vast en boeiden hem en leidden hem eerst voor aan Annas.

Hij was de schoonvader van Kajafas, de hogepriester van dat jaar, dezelfde Kajafas, die de Judeeërs de raad had gegeven:

Het is beter dat één mens sterft terwille van het volk.

Simon Petrus was Jezus gevolgd en een andere leerling ook.

Die leerling was een kennis van de hogepriester en hij ging tegelijk met Jezus het paleis van de hogepriester binnen, maar Petrus bleef buiten aan de deur staan.

Nu kwam de andere leerling naar buiten, de kennis van de hogepriester, en hij sprak met de portierster en bracht Petrus naar binnen.

Daar zegt dat meisje, die portierster, tegen Petrus:

“Hoor jij ook niet bij de leerlingen van die man?”

Hij zegt: “Ik ben het niet.”

De knechten en de helpers hadden een kolenvuur gemaakt omdat het zo koud was en ze stonden zich te warmen.

Ook Petrus stond zich bij hen te warmen.

De hogepriester ondervroeg Jezus over zijn leerlingen en over zijn onderricht.

Jezus antwoordde hem:

“Ik heb openlijk, voor de hele wereld, gesproken.

Ik heb overal onderricht gegeven daar waar alle Judeeërs samen komen: in synagoge of in het heiligdom en in het geheim heb ik niets gesproken.

Waarom ondervraagt u mij? Ondervraag degenen die gehoord hebben wat ik tot hen gesproken heb.

Zie, zij weten wat ik gezegd heb! “

Terwijl hij dat zei gaf een van de helpers, die daar bij stond, Jezus een klap in het gezicht en hij zei:

“Moet je zo de hogepriester antwoorden?”

Jezus gaf ten antwoord: “Als ik iets verkeerd heb gezegd, verklaar dan wat er verkeerd was, maar als het juist was, waarom slaat u me dan?”

*Wer hat dich so geschlagen,
mein Heil, und dich mit Plagen
so übel zugericht'?*
*Du bist ja nicht ein Sünder,
wie wir und unsre Kinder,
von Missetaten weißt du nicht.*

*Ich, ich und meine Sünden,
die sich wie Körnlein finden
des Sandes an dem Meer,
die haben dir erreget
das Elend, das dich schläget,
und das betrübte Marterheer.*

*Wie heeft u zo geslagen,
mijn heil, en u met klappen
zo toegetakeld?*
*U bent toch geen zondaar
zoals wij en onze kinderen,
van misdaden weet u niets.*

*Ik, ik en mijn zonden,
waarvan er zoveel zijn
als korrels zand bij de zee,
die zijn de oorzaak
van de ellende die u treft
en het bedroefde leger martelaren.*

Toen stuurde Annas hem geboeid naar Kajafas, de hogepriester. Simon Petrus stond zich nog te warmen en ze zeiden tegen hem: “Hoor jij ook niet bij die leerlingen van Hem?”

Hij ontkende het en zei: “Ik ben het niet!”

Toen zei een van de knechten van de hogepriester, een verwant van die man bij wie Petrus het oor had afgeslagen: “Heb ik jou niet gezien in de tuin, met hem?”

Opnieuw ontkende Petrus en op dat moment kraaide de haan. Ze geleidden Jezus bij Kajafas vandaan naar het rechthuis.

Het was vroeg in de morgen. Zelf gingen zij het rechthuis niet binnen anders zouden ze onrein worden en zij wilden het pesachmaal eten.

Daarom kwam Pilatus naar buiten, naar hen toe, en vroeg: “Welke beschuldiging brengt u tegen deze mens in?”

Zij antwoordden, ze zeiden tegen hem:

allen: “ALS HIJ GEEN MISDADIGER WAS
DAN HADDEN WIJ HEM NIET AAN U OVERGELEVERD.”

Daarop zei Pilatus tegen hen: “Neem hem dan zelf mee en berecht hem volgens uw wet!”

De Judeeërs zeiden tegen hem:

allen: “WIJ HEBBEN HET RECHT NIET
OM IEMAND TER DOOD TE BRENGEN!”

Zo zou Jezus' woord in vervulling gaan waarmee hij had

aangeduid welke dood hij zou sterven.

koraal

*O große Lieb, o Lieb ohn alle Maße,
die dich gebracht auf diese Marterstraße!
Ich lebte mit der Welt
in Lust und Freuden,
und du mußt leiden.*

*O grote liefde, o onmetelijke liefde,
die u op deze martelweg heeft gebracht!
Ik leefde met de wereld
in lust en vreugde
en u moet lijden.*

Pilatus ging het rechthuis weer binnen,
hij riep Jezus en zei tegen hem: “Ben jij de koning der Joden?”

Jezus antwoordde:

“Zegt u dat uit uzelf of hebben anderen u over mij verteld?”

Pilatus antwoordde: “Ben ik soms een Judeeër?”

Dat volk van jou en de hogepriesters hebben je aan mij overgeleverd.
Wat hebt je gedaan?”

Jezus antwoordde: “Mijn koningschap is niet van deze wereld.

Zou mijn koningschap van deze wereld zijn dan hadden mijn helpers
gevochten zodat ik niet was overgeleverd aan de Judeeërs.

Maar mijn koningschap is niet van hier.”

Nu zei Pilatus tegen hem: “Je bent dus toch koning?”

Jezus antwoordde: “U zegt dat ik koning ben.

Ik ben geboren en naar de wereld gekomen alleen maar
om te getuigen van de waarheid.

Ieder die uit de waarheid is luistert naar mijn stem.”

Zegt Pilatus tegen hem: “Wat is waarheid?”

En toen hij dat gezegd had kwam hij opnieuw naar buiten,
naar de Judeeërs toe, en hij zei tegen hen:

“Ik vind in hem geen spoor van schuld.

Maar u bent gewend dat ik u op Pesach iemand vrijlaat.

Wilt u dus dat ik u de ‘koning der Joden’ vrijlaat?”

Toen begonnen ze opnieuw te schreeuwen:

allen: NEE, HEM NIET, MAAR BAR-ABBAS!

Die Bar-abbas nu was een rover.

Toen nam Pilatus Jezus mee en liet hem geselen.

En de soldaten vlochten een kroon van doorns,

zetten die op zijn hoofd en deden hem een purperen gewaad aan en kwamen naar hem toe en zeiden: "Gegroet, 'koning der Joden'!" En ze sloegen hem in het gezicht.

Pilatus kwam weer naar buiten en zegt tegen hen:

"Zie ik laat hem naar buiten brengen voor u, opdat u weet dat ik in hem geen spoor van schuld vind."

Dus kwam Jezus naar buiten met de doornenkroon op en het purperen gewaad aan.

En hij zegt tegen hen: "Zie, de mens!"

Maar zodra de hogepriesters en de helpers hem zagen schreeuwden ze:

allen: KRUISIGEN! KRUISIGEN!

waarop Pilatus tegen hen zei: "Neem hem maar mee en kruisig hem." Maar ik vind geen schuld in hem.

De Judeeërs antwoordden:

allen: WIJ HEBBEN DE WET
EN VOLGENS DE WET MOET HIJ STERVEN
WANT HIJ HEEFT ZICH VOOR GODS ZOON UITGEGEVEN!

Toen Pilatus dit hoorde werd hij nog meer bevreesd.

Hij ging opnieuw het rechthuis binnen en vroeg Jezus:
"Waar kom je vandaan?" Maar Jezus gaf geen antwoord.
Toen zei Pilatus tegen hem: "Je spreekt niet tegen mij?
Weet je niet dat ik macht heb om je vrij te laten
en macht heb om je te laten kruisigen?"
Jezus antwoordde: "U zou geen enkele macht over mij hebben
als die u niet van Boven was gegeven.
Daarom: hij die mij overleverde aan u heeft grotere schuld."
Van toen af probeerde Pilatus om hem vrij te laten.

Maar de Judeeërs schreeuwden:

allen: ALS U HEM VRIJLAAT
DAN BENT U GEEN VRIEND VAN DE KEIZER !
IEDER DIE ZICHZELF UITGEEFT VOOR KONING
VERZET ZICH TEGEN DE KEIZER !

Pilatus hoorde die woorden, hij leidde Jezus naar buiten
en nam plaats op de rechterstoel op de plek die 'Litostrotos' heet,
- in het hebreuws: Gabbatha - .
Het was de voorbereiding voor Pesach, omstreeks het zesde uur.
Toen zei hij tegen de Judeeërs: "Zie, uw koning!"
Maar zij schreeuwden:

allen: WEG ! WEG MET HEM ! KRUISIG HEM !

Vroeg Pilatus : "Moet ik dan uw koning kruisigen?"
Maar de hogepriesters antwoordden:

allen: WIJ HEBBEN GEEN ANDERE KONING DAN DE KEIZER !

Toen leverde hij hem aan hen over, hij moest maar gekruisigd worden.
Zij namen Jezus over.

Hij droeg zelf zijn kruis en ging de stad uit
naar wat genoemd wordt de 'Schedelplaats',
die in het hebreuws genoemd wordt: 'Golgotha'.
Daar hebben ze hem gekruisigd
en samen met hem nog twee anderen,
een hier en een daar en Jezus in het midden.

Pilatus liet ook een opschrift maken en op het kruis aanbrengen.
 Dit stond erop geschreven: *Jezus van Nazaret, de koning der Joden*.
 Veel Judeeërs lazen dit opschrift
 want de plek waar Jezus was gekruisigd
 lag dichtbij de stad en het stond geschreven
 in het hebreuws, in het latijn en in het grieks.
 Maar de hogepriesters van de Judeeërs zeiden tegen Pilatus:
 “U moet niet schrijven ‘de koning der Joden’ maar:
 dat hij heeft gezegd: ‘ik ben de koning der Joden’.”
 Pilatus antwoordde: “Wat ik geschreven heb dat heb ik geschreven.”

lied 586

1 Zie de mens die in zijn lij-den
 te - ken werd voor al - le tij-den
 van wat lief-de dra-gen kan.

- 2 Weerloos heeft Hij heel zijn leven
 zich aan anderen gegeven –
 weergaloos is Hij alleen.
- 3 Die hem ooit op handen droegen
 zijn dezelfde die hem sloegen
 en die vroegen om zijn dood.
- 4 Maar nog is zijn hart bewogen
 om hun blinde onvermogen –
 stervende pleit hij hen vrij.

t Hein Stufkens, m Fokke de Vries

Toen de soldaten Jezus gekruisigd hadden,

namen ze zijn kleren en deelden ze in vieren,
voor elke soldaat een deel. Maar er was ook het onderkleed.
Dat onderkleed was naadloos, van boven af uit een stuk geweven.
Daarom zeiden ze tegen elkaar:

“Daar moeten we geen scheuren in maken,
laten we erom loten wie het krijgt.”

Zodat de schrift vervuld werd:

“Zij hebben mijn kleren onder elkaar verdeeld
en over mijn gewaad het lot geworpen”.

Zo hebben de soldaten dat gedaan.

Bij het kruis van Jezus stonden: zijn moeder
en de zuster van zijn moeder: Maria van Klopas en Maria Magdalena.
Jezus zag zijn moeder en ook de leerling die bij haar stond,
die hij liefhad, en hij zei tegen zijn moeder:

“Vrouwe, zie daar nu je zoon.”

En tegen de leerling: “Zie daar je moeder.”

En vanaf dat uur heeft de leerling haar in zijn eigen huis opgenomen.

Hierna zei Jezus nog, wetend dat alles volbracht was

- opdat de schrift vervuld zou worden - : “Ik heb dorst!”

Er stond daar een kruik vol zure wijn.

Dus staken ze een spons vol zure wijn op een hysopstengel
en brachten die naar zijn mond.

Toen Jezus de zure wijn genomen had zei hij: “Het is volbracht!”

En hij boog het hoofd en gaf de Geest.

Orgelkoraal: ‘O Lamm Gottes unschuldig’

Johann Sebastian Bach (1685-1750) | BWV 618

*O Lamm Gottes unschuldig,
am Stamm des Kreuzes geschlachtet,
allzeit funden geduldig,
wiewohl du warest verachtet:
all' Sünd' hast du getragen,
sonst müßten wir verzagen.
Erbarm' dich unser, o Jesu!*

GEBEDEN VAN DE GOEDE VRIJDAG

De voorbeden worden telkens besloten met:

v.zo bidden wij samen:

allen: HEER, VERHOOR ONS !

we zingen lied 561

allen

1 O lief - de die ver-bor-gen zijt
in die - pe stil-ten eeu-wig-heid,
er-barm u o - ver ons be-staan,
het wordt ver - ra - den en ver-daan.

allen 2 Hoe achtloos in ons midden wordt
het kostbaar mensenbloed gestort
en in het onbarmhartig licht
het kruis des Heren opgericht.

vrouwen 3 De minsten van de mensen zijn
daar uitgestrekt in angst en pijn.
Tot aan het eind der wereld lijdt
Christus in hun verlatenheid.

mannen 4 O liefde uit de eeuwigheid
die met ons mens geworden zijt,
wij bidden, laat ons niet alleen
in al het duister om ons heen,

allen 5 opdat ook wij o Heer U niet
verlaten in uw diep verdriet
maar bij U zijn in al de pijn
waarmee de mensen mensen zijn

t Jan Willem Schulte Nordholt, m Willem Retze Talsma

DE GEMEENTE BIJ HET KRUIS

v. Op deze dag werd een mens gedood,
op deze dag beseffen wij hoezeer ook wij falen
om te doen zoals Hij het ons voorgedaan heeft:
liefde delen, in de kring verwelkomen, zorg dragen.
We hebben verraden, verloochend, in de steek gelaten,
de schepping verwoest, Gods stem genegeerd.
Daarom buigen we ons hoofd
en overdenken beschaamd alles
waarmee we God verdriet gedaan hebben.

Maar omdat Hij de nacht van de wereld op zich heeft genomen
is het in zijn naam dat wij bidden:

allen: HEILIGE GOD,
HEILIGE STERKE,
HEILIGE ONSTERFELIJKE,
ONTFERM U OVER ONS!

INLEIDING TOT DE STILLE ZATERDAG (vervolg van de lezing uit Johannes, 19:38-42)

Hierna stelde Jozef van Arimathea aan Pilatus een vraag.
Hij was een leerling van Jezus, maar in het geheim,
uit angst voor de Judeeërs. Of hij Jezus' lichaam mocht nemen.
Pilatus stond dat toe.

Hij kwam dus en nam het lichaam weg.

Ook Nicodemus, die de eerste keer 's nachts naar Jezus toe was
gekomen, kwam en hij bracht een mengsel van mirre en aloë mee,
ongeveer honderd pond.

Zo namen ze Jezus' lichaam weg en wikkelden het in linnen windsels,

samen met de kruiden - zoals de Judeeërs gewend zijn te begraven.
Op de plaats waar hij gekruisigd was lag een tuin
en in die tuin was een nieuw graf
waarin nog nooit iemand was neergelegd.
Daar nu hebben ze Jezus neergelegd,
vanwege de Joodse Voorbereidingsdag,
omdat het graf zo dichtbij was.

Voxtet zingt: 'Das Blut Jesu Christi'
Johann Michael Bach (1648-1694)

*Das Blut Jesu Christi, des Sohnes Gottes,
machtet uns rein von allen Sünden.*

*Dein Blut, der edle Saft,
Hat solche Stärk und Kraft,
Daß auch ein Tröpflein kleine
Die ganze Welt kann reine,
Ja, gar aus Teufels Rachen
Frei, los und ledig machen.*

We doven de kaarsen en sluiten af met avondgebed:

- v. Doof de hel in ons hoofd,
leg uw woord op ons hart
breek het ijzer met handen,
breek de macht van het kwaad.

Licht dat niet dooft, Liefde die blijft,
van U is de toekomst

- g. KOME WAT KOMT.
AMEN.

We gaan in stilte uiteen,

wetend dat deze stilte tot een lied zal worden,
dat deze duisternis licht wordt als de dag!

Voorganger: Diederiek van Loo
Orgel: Cees-Willem van Vliet
m.m.v. Voxtet o.l.v. Lydia Liefding
lezers: Wijnt van Asselt, Evert Kleinhout

Een gift voor het werk van de Amersfoortse Zwaan stellen we op hoge prijs. Dat kan digitaal of contant.

Geef digitaal door deze code te scannen, of via de eigen bank, op rekeningnummer NL13INGB0000542598 t.n.v. Amersfoortse Zwaan o.v.v. Paascollecte 2022
Contant kan uw gift in de orgelpijp die bij de uitgang staat.